

La Mostra de Venècia a punt de començar

A Venècia res és igual

La Mostra de Venècia és a punt de començar. La màgia de la ciutat també és deixa sentir en aquest certamen cinematogràfic.

Res no ha de ser igual a Venècia i menys encara un Festival de cinema. Primera contradicció: forma part de la Biennal d'Art i en canvi se celebra cada any. Té un historial ple d'entrebancs que semblava que feien perillar totes i cada una de les edicions: però ja se sap que a Itàlia tot sempre es a punt d'enfonsar-se per reflotar miraculosament. I Venècia es en això molt italiana.

La política és la raó de ser de la Mostra. Gràcies a ella el cine italià ha anat formant part de la geografia internacional cinematogràfica tot i ser aquesta la dècada més pobra de tota la seva història des del punt de vista de la qualitat dels seus films. La Mostra és molt més que un Festival, és un miniparlament on es desencadenen discussions inacabable, però sempre prou divertides. És un entremig entre la política d'opereta i el marc senyorívol. Agafem per exemple tot l'escàndol muntat sobre la projecció de *L'última temptació de Crist* de Martin Scorsese, en 1988. Hi van participar l'alcalde demòcratacristià, la cúria en ple, el PCI, el PSI, la DCI —contravenint les prohibicions del comitè del Vèneto—, congregacions marianes, manifestans ultracatólics i una guinda final protagonitzada per Franco Zeffirelli titllant de mediocre i oportunista Scorsese, cosa que va provocar un dels més espectaculars enfrontaments públics en una conferència de premsa, amb inclusió de crits de "buffone, buffone" dels crítics italians contra Zeffirelli. Tot per una pel·lícula. Segurament cap festival del món no hauria donat a Scorsese més publicitat pel mateix preu.

Significativament la Mostra de Venècia va idear un sistema insòlit d'elecció del director. Potser per posar en pràctica la teoria del compromís històric que feia aigües al Parlament oficial, la Biennal va decidir que comunistes, demòcratacristians i socialistes s'alternarien cada qua-

Festival de cinema.

ARKIU

tre anys amb director propi. Van començar els comunistes, que van posar-hi Carlo Lizzani, que curiosament va ser l'encarregat —en el període 1979-82— de tornar a la Mostra l'aspecte mundà que havia perdut després de la crisi post-68. Lizzani, ell mateix director de cinema, va donar pas als demòcratacristians que hi van posar el crític d'*Il Tempo*, Gianluigi Rondi, segurament un dels italians més maquiavèlics del sector. En els quatre anys de Rondi els escàndols van ser inacabables, i les componendes anaven l'ordre del dia.

Per a escàndol fort, el que es va muntar al voltant de la pel·lícula *Claretta* en 1984. La pel·lícula, protagonitzada per Claudia Cardinale i dirigida pel seu marit Pasquale Squitieri, recreava la vida i

mort de Clara Petacci i Mussolini presentant-ho com una història d'amor i de fidelitat. Massa per als estòmacs d'un jurat en què hi havia comunistes declarats com Rafael Alberti, Joris Ivens i Günter Grass, que van amenaçar de dimidir si la pel·lícula no era retirada de competició. Les acusacions encreuades de filofeixisme van omplir tot el transcurs d'aquella Mostra en què, curiosament, la premsa italiana va inclinar-se pel dret d'expressió del director del país i contra "la ingerència dels jurats estrangers".

Tan conflictiva va ser l'època Rondi que, quan va tocar el torn als socialistes, aquests no van trobar ningú del seu partit disposat a fer el relleu. Van optar llavors per una decisió que es va demostrar intel·ligent. Els socialistes van preferir

mantenir la presidència de la Biennial en mans de l'arquitecte Paolo Portoghesi i triar un home més neutre per a la direcció de la Mostra, el crític Guglielmo Biraghi. La solució va ser efectiva al primer moment perquè tothom estava tip de maquiavel·lismes. La convocatòria de 1987 va ser la més tranquil·la de totes. Però la calma va ser efímera: tot just un any després el Crist de Scorsese seria de nou crucificat.

Venècia és un bon reclam per als que

han de donar el vernís mundà del Festival, però menys que no, per exemple, Berlín l'any passat, on tots els americans es delien per ser-hi i fotografiar-se al costat del mur demolit. Les stars americanes es deixen veure amb comptagotes perquè un passeig en gòndola ja no sembla suficient per a mantenir l'atracció. Entre les explicacions més peregrines per a justificar aquesta inassistència hi ha la que diu que les dates del Festival coincideixen amb el primer dia de classe

de les escoles, fita ineludible per als actors i actrius americans per acomplir les seves obligacions paternals. Entre els europeus la cosa és més senzilla, i és fàcil de veure autèntics desembarcaments d'equips sencers de films programats. Potser el més fort aquesta dècada va ser el seguici funerari que es va desplaçar per presentar *Querelle*, de Rainer W. Fassbinder, programada pocs mesos després de la seva mort. Jeanne Moreau i onze homes van fer l'elegia del director alemany; va ser tan emotiu que un admirador mòrbid va robar la màscara funerària del director gelosament guardada a l'habitació del productor.

La fascinació veneciana de totes maneres es deixa sentir. Eric Rohmer, per exemple, n'és un assidu, tot i que no s'hi desplaça mai, ni quan va guanyar amb *Le rayon vert*, i hi envia sempre la seva troupe d'actors, grup que manifesta una estranya simbiosi entre els personatges que interpreten i la vida real. Sobre un vaporetto, les tres noies i el noi de *L'ami de mon amie*, repetien sense adonar-se'n els papers de tímida, fresca, seductora i enamoradís que també feien al film. Una prova definitiva de l'ull perspicaç de Rohmer a l'hora de triar als seus actors de vegades tan pocasoltes com els personatges que interpreten. Pel que sembla la màgia veneciana produeix efectes contradictoris. Pot despertar la loquacitat dels tòpics de la bellesa o bé portar a l'ascetisme silenciós, com el de Mickey Rourke, que, enfadat amb els periodistes, en tota una setmana la frase més llarga que va confegir va ser "probablement sí".

Jordi Balló

Leone d'oro' del Festival.

ARXIU

Trasbals a la Mostra

Un fet inesperat ha trasbalsat els preparatius de l'edició 1991 de la Mostra: l'amenaça del Festival de Cannes de traslladar les seves dates al mes de setembre, amb què envairia el que era l'exclusivitat veneciana. El tema no és frívol perquè qüestiona la primàcia mundial dels festivals, ara indiscutiblement en mans franceses, tot i que cada vegada més els americans s'estimen més de portar els seus films a Berlín en unes dates -pel febrer- més pròximes al llançament comercial

dels grans títols americans de l'any. Els italians es queixen del gest inamistós dels francesos, que han estat els més aviciats per la Mostra, on han aconseguit el Lleó d'Or en quatre de les deu últimes edicions. Jack Lang, hoste assidu, haurà d'esbargar la boira.

Enguany serà amb tota probabilitat l'última edició de l'era Biraghi, que ja va rebre crítiques fortes els dos anys anteriors per causa d'una selecció massa conservadora. De totes maneres compta amb títols que semblen atractius

d'entrada, com els últims films de Greenaway, Scorsese i d'altres primeres files.

Rosa Romero, la productora de *Boom-Boom*, que va ser un dels títols més celebrats l'any passat, ha vist seleccionada la seva segona pel·lícula *Chatarra*, en aquesta secció oficial. El film del basc Felix Roateta ha estat rodat al cinturó industrial de Barcelona i representa una agosarada i intel·ligent aposta cap a un dels autors més ferotgement independents. La seva selecció representa una demostració que

en tot cas la independència de decisió continua presidint la selecció de films. No és *Chatarra* un film d'aquells que als polítics agradi de presentar. Ni el Ministeri de Cultura ni menys encara la Generalitat han demostrat gaire entusiasme. La seva tria, a part els mèrits propis del film, és la demostració que comença a haver-hi productors joves capaços de crear expectatives. I això és bo, i rendible, per al cinema català.

J.B.